

Hr Jürgen Ligi
Rahandusminister
Rahandusministeerium

kuupäev digiallkirjas nr 1-12/4080

Arvamus riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Austatud härra minister

Rahandusministeerium esitas 12.09.2025 ministeeriumidele kooskõlastamiseks ja huvigruppidele arvamuse avaldamiseks riigihangete seaduse muudatused (vt Eelnõude infosüsteem, Eelnõu toimiku number: [25-1002](#)).

Esitame käesolevaga AS Eesti Raudtee arvamuse ja ettepanekud.

Eelnõu seletuskirja järgi on eelnõu peamine eesmärk muuta hankemenetlused tõhusamaks ja kiiremaks ning vähendada nii hankijate töö- kui ka pakkuja halduskoormust. Mh kaotatakse riigihanke piirmäär ja kehtestatakse kõikidele hankijatele õigus kohaldada hankelepingu sõlmimisel lihthankemenetluse korda kuni rahvusvahelise piirmäärani. Avaliku sektori hankijate jaoks on tegemist kindlasti tänuväärse muudatuse ja võimalusega.

Kuid võrgustikusektori hankijatele soovitavat mõju ei oleks. Nimelt, võrgustikusektori hankijatele kehtib selline kord juba praegu. Seega ei too kavandatud muudatus võrgustikusektori hankijatele kaasa menetluse tõhusamaks ega kiiremaks muutmist ega vähenda halduskoormust. Vastupidi, võrgustikusektori hankijate jaoks muutub lihthankemenetlus hoopis märksa koormavamaks ja seega vähem tõhusamaks. Seda nimelt eelkõige **kõigi lihthankemenetluse tähtaegade olulise pikendamise tõttu:**

- a) § 125 lg 4: pakkumuse esitamiseks: asjad/teenused 15 päeva, ehitustööd 25 päeva (kehtiv RHS vastavalt 10 ja 15 päeva).
- b) § 125 lg 9: ooteaeg pärast tulemustest teavitamist: 7 tööpäeva (tp) (kehtiv RHS 5 tp)
- c) § 189 lg 2: vaidlustus riigihanke alusdokumendi peale: 5 tp enne lihthankes pakkumuste esitamist (kehtiv RHS 2 tp) (ehk tähtaeg pikeneb sama pikaks kui ka üle rahvusvahelise piirmäära hangetes, kus kogu aeg on olnud 5 tp)
- d) § 189 lg 4: vaidlustus hankija otsuse peale: 5 tp jooksul otsuse teadasaamisest (kehtiv RHS 3 tp)

Sealhulgas on jätkuvalt alles RHS § 82 lg 1 ja lg 2 koostoimes menetlust ebamõistlikult pikendav regulatsioon, et kui riigihanke alusdokumente muuta menetluse ajal (nt

selgitustaotlusest tulenevalt, isegi kui täpsustus on vaid väheoluline), siis peab alati vähemalt **pool kohustuslikust miinimumajast** jääma pakkumuse esitamiseks. Selle regulatsiooni ebamõistlikkusele juhiti tähelepanu Rahandusministeeriumi tellitud RHS lihtsustamise ettepanekutes (vt [Riigihangete lihtsustamine. Lõpparuanne. TGS Baltic. 2024](#), lk 23 jj, ettepanek 5). Kuid vastupidiselt RHS SK-s deklareeritud eesmärkidele, koostoimes pakkumuse esitamise tähtaegade pikendamisega (vt ülal punkt **a**)) muutub eelnõu tulemusel see regulatsioon seni kehtivaga võrreldes veelgi rohkem menetlust ebamõistlikult venitavaks.

RHS SK lk 8 küll mööndakse, et Riigisiseseid piirmäärad on kehtinud muutmata kujul alates seaduse jõustumisest 01.09.2017. Vahepealse ajaga on ostujõud vähenenud 50%. Võttes arvesse hinnatõusu nii Eestis kui maailmas, on piirmäärad liiga madalad ning tekitavad hankijatele ning pakkujatele liigset töökoormust. Menetlusele kuluv ressursikulu on ebaproportsionaalselt suur, võrreldes hankelepingu maksumusega.

Kuid mööndusele vaatamata lihthanke piirmäärasid tõstetakse liiga vähe: sisuliselt vaid THI tõusu võrra (vt RHS SK lk 8-9, tabel 3). Vähesel määral lihthanke piirmäärade tõstmine (võrgustikusektoris: asjad/teenused 60 000 → 100 000, ehitustööd 300 000 → 500 000) ei leevenda ülaltoodud menetlusaja pikenemisega ja ebamõistliku regulatsiooni säilitamisega kaasnevat suuremat halduskoormust.

Juhime tähelepanu, et RHS SK lk 10, kus tabelis 4 on toodud võrdluseks teiste riikide siseriiklikud piirmäärad, on samas tabeli järel viidatud, et mitmetes riikides (Soome, Rootsi, Lirimaa) on alla rahvusvahelist piirmäära riigihangete regulatsioon väga minimaalne ja paindlik, sisuliselt on nõutav järgida riigihangete üldpõhimõtteid. Nõustume Rootsi valitsuse hinnanguga (vt samas lk 10, viide 22), et paindlikum regulatsioon avaldaks positiivset mõju: vähem bürokraatiat, madalamad kulud hankijatele; suurem konkurents ja paremad võimalused VKE-dele, vähem vaidlustusi ja suurem õiguskindlus; keskendumine strateegilistele eesmärkidele; paremad avalikud teenused ja kohaliku tasandi tugevdamine.

Seejuures ülaltoodud võrdlused RHS SK-s on toodud ilmselt üksnes avaliku sektori hankijatele kohalduva alla rahvusvahelise piirmäära regulatsiooni kohta. RHS SK-st ei leia analüüsi, kas ja millised on võrgustikusektori hankijatele kehtivad vastavad erisused teistes liikmesriikides. Kuid võib arvata, et kui isegi avaliku sektori hankijatele kehtivad Eesti RHSiga võrreldes leebemad nõuded alla rahvusvahelise piirmäära hangete läbiviimisel, siis seda enam on see nii võrgustikusektori hankijate jaoks.

Eeltoodut arvestades, sh võrdluses teiste riikide praktikaga, peaks ka Eesti konkurentsivõime tõstmiseks siinsed riigihanke reeglid olema paindlikumad. Sealhulgas võiks kaaluda (vähemalt võrgustikusektori hankijate puhul), et alla rahvusvahelist piirmäära on nõutav järgida vaid riigihangete üldpõhimõtteid. Iga hankija saaks siis need hanked läbi viia vastavalt oma vajadustele, arvestades riigihangete üldpõhimõtteid.

Seetõttu jääme ettepaneku juurde, mida oleme edastanud Rahandusministeeriumile koostöös teiste võrgustikusektori hankijatega:¹

¹ Vt Rahandusministeeriumi dokumendiregistris: 10.09.2025 sissetulev kiri nr 1.4-1/3989-1. Ettepanek riigihangete seaduse muutmiseks. (Eesti Energia jt võrgustikusektori hankijad). Muudatusettepanekud: „1. Muuta riigihangete seaduse § 14 lõike 1 punktide 2 ja 3 teksti järgmiselt:

- kohaldada võrgustikusektori hankijatele võrgustikusektori hangete direktiivi ([2014/25/EL](#)) nõudeid alates rahvusvahelisest piirmäärast, jättes alla rahvusvahelist piirmäära hangetes alles vaid kohustuse järgida riigihangete üldpõhimõtteid (RHS § 3).

Meie hinnangul looks see tasakaalustatuma konkurentsiolukorra võrreldes teiste ettevõtjatega ning tugevdaks võrgustikusektori hankijate võimet toimida paindlikult ja kulusäästlikult, säilitades samas piisava läbipaistvuse ja kontrollitavuse. Kuna võrgustikusektori hankijad, sh AS Eesti Raudtee, osutavad ühiskonna toimimiseks vajalikke elutähtsaid teenuseid, on oluline tagada võimalus viia hanked läbi kiirelt ja tõhusalt, vältides ülemääraseid komplikatsioone, mis tulenevad keerulistest regulatsioonidest. Võrgustikusektori hankijate võrdsustamine avaliku sektori hankijatega ei arvesta nende ettevõtete eripära ja tegevusspetsiifikaga. RHSi regulatsiooni lihtsustamine aitab maandada riski, et kiire reageerimisvõime takerdub ülemääraste formaalsuste taha.

Alternatiivselt – juhul kui leiate, et RHSi ei ole hetkel võimalik muuta selliselt, et võrgustikusektori hangetes alla rahvusvahelise piirmäära jääks alles üksnes kohustus järgida vaid riigihangete üldpõhimõtteid, siis teeme ettepaneku:

- kaotada lihthankemenetluses menetlustähtajad (vt ülal lk 1 punktid a)-d)) (sarnaselt nagu kehtivas regulatsioonis ei ole ette nähtud tähtaegu alla lihthanke piirmäära nn väikehangetes), või vähemalt senisega võrreldes neid lühendada;
- alternatiivselt – juhul kui lihthankemenetluses tähtaegade kaotamist või lühendamist ei peeta võimalikuks, siis vähemalt – kindlasti mitte tähtaegu pikendada;
- tunnistada (vähemalt lihthangete puhul) kehtetuks RHS § 82 lg 1 ja 2 regulatsioon, mille järgi praegu menetluse ajal hanke alusdokumentide muutmisel peab alati vähemalt pool kohustuslikust miinimumajast jääma pakkumuste esitamiseks;

2) ehitustööde hankelepingu, teenuste kontsessioonilepingu, kaitse- ja julgeolekuvaldkonna asjade või teenuste, välja arvatud lihtsustatud korras tellitavate teenuste hankelepingu korral 60 000 eurot.

3) kaitse- ja julgeolekuvaldkonna ehitustööde hankelepingu korral 300 000 eurot.

2. Tunnistada kehtetuks § 145 teine lause „Käesoleva seaduse § 115 lõigetes 2–6 ning § 122 lõigetes 2, 3 ja 5–10 sätestatud kohaldatakse, kui ehitustööde hankelepingu eeldatav maksumus on vähemalt võrdne lihthanke piirmääraga.“

3. Muudatuste rakendamisel tuleb teha vastavad ja sisult kooskõlalised muudatused ka teistes seaduse sätetes, mis reguleerivad või viitavad võrgustikusektori ettevõtetele kohaldatavale piirmäärale, mis on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär.“

- **alternatiivselt – juhul kui seda regulatsiooni kehtetuks tunnistada ei peeta võimalikuks, siis vähemalt muuta see paindlikumaks (anda hankijale pikendamise otsuse tegemiseks enam kaalutusõigust).**

Lihthanke regulatsiooni kohaldamise lõpetamine võrgustikusektori hangete puhul, või alternatiivselt, vähemalt ülaloodud miinimumettepanekute sisse viimine RHS regulatsiooni, toetab riigi pikaajalisi strateegilisi eesmärke. See võimaldab võrgustikusektori hankijatel oluliselt suurendada toimimise efektiivsust, mis ühtlasi parandab Eesti ettevõtluskeskkonna rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Kaido Zimmermann
juhatuse esimees-peadirektor

Gea Vendel, Hankeosakonna juhataja
gea.vendel@evr.ee